

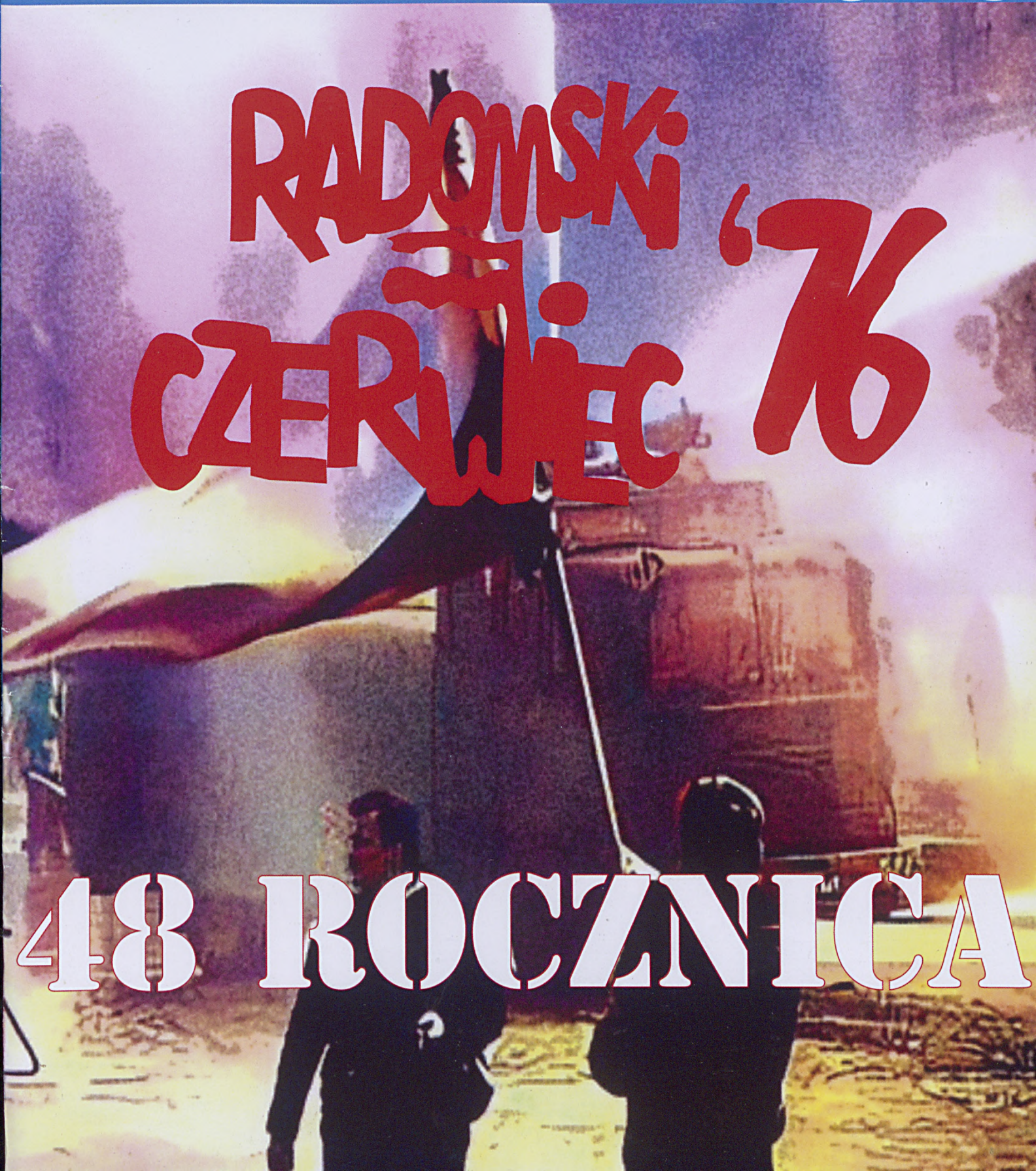

CZYTELNIKA
REGIONALNA

Dzielnik

18.06.2024

NSZZ "SOLIDARNOŚĆ" ZIEMIA RADOMSKA **850**

RADOMSKI CZERWIEC '76

48 ROCZNICA

Z REGIONU

IX posiedzenie Zarządu Regionu
NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska
kadencji 2023-2028

2024-05-21

21 maja odbyło się dziewiąte w kadencji 2023-2028 posiedzenie Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska. W posiedzeniu uczestniczyła przewodnicząca Regionalnej Komisji Rewizyjnej Jadwiga Poźniak.

Zebranych powitał przewodniczący ZR Zdzisław Maszkiewicz. Porządek obrad przyjęto bez żadnych poprawek i jednogłośnie. Następnie przyjęto protokół obrad ZR z 16.04.2024 r. – bez wniesionych uwag i także jednogłośnie, jedynie kol. Marcin Ogórek poinformował sekretarz ZR, że nie dostał protokołu drogą mailową. Potem wiceprzewodnicząca ZR Beata Sułowska przedstawiła decyzje i uchwały z w/w posiedzenia ZR (bez uwag).

Kolejnym punktem zebrania było sprawozdanie z manifestacji przeciwko Zielonemu Ładowi 10 maja w Warszawie. Marcin Ogórek wyraził żal ze zbyt małej liczby uczestników z naszego Regionu. Przewodniczący Zdzisław Maszkiewicz stwierdził, że w manifestacji wzięło udział 9 członków ZR. Wiceprzewodnicząca Beata Sułowska dodała, że z Regionu Ziemia Radomska do Warszawy wyjechały 4 autobusy i 1 bus. Następnie zebrani dyskutowali m.in. na temat przebiegu protestu, średniej wiekowej uczestników, zbierania podpisów ws. referendum nt. Zielonego Ładu, incydentów z udziałem Policji. Głos w dyskusji zabrali: Marcin, Ogórek, Marek Małysa, Beata Sułowska, Daniel Dorociński. Na koniec przewodniczący Zdzisław Maszkiewicz podziękował wszystkim uczestnikom manifestacji z naszego regionu za udział i zaangażowanie. Przy okazji poruszył temat opóźnień w refundowaniu kosztów ostatnich wyjazdów na manifestacje przez Komisję Krajową. Beata Sułowska poinformowała zebranych, że do Regionu nie trafiły zwroty kosztów przejazdu za poprzednią manifestację w Warszawie (6 marca br.) oraz protest Poczty Polskiej.

Potem Zarząd Regionu zajął się sprawą unieważnienia uchwały WZD Organizacji Międzyzakładowej Funkcjonariuszy i Pracowników Policji Województwa Mazowieckiego ze względu na naruszenie Statutu (brak koniecznego kworum). Uchwała dotyczyła wyjścia OM ze struktur sekcji krajowej. Tę sprawę zreferował Radosław Szymański, a informacji prawnych udzielił Marek Małysa. Po złożeniu przez Radosława Szymańskiego wniosku formalnego w tej sprawie, Zarząd Regionu w głosowaniu w/w uchwałę unieważnił – jednogłośnie.

Kolejnym punktem posiedzenia ZR była sprawa przygotowań do obchodów 48. Rocznicy Radomskiego Czerwca'76 – ich głównym punktem będzie msza św. rocznicowa 25 czerwca 2024 r. (wtorek) o godz. 18.00 pod Pomnikiem Radomskiego Czerwca'76 u zbiegu ulic Żeromskiego i 25 Czerwca w Radomiu, którą odprawi bp Marek Solarczyk, Ordynariusz Diecezji Radomskiej. Patronat honorowy nad obchodami przyjął Prezydent RP.

Przewodniczący Zdzisław Maszkiewicz poinformował zebranych, że, tak jak w ubiegłych latach, obchody wpisane są w Dni Radomia, a w programie znalazły się: 16.06. – Półmaraton Radomskiego Czerwca, 21.06. koncert muzyczny „Radomski Czerwiec Wolności” (Plac Jagielloński, godz. 20.00, wystąpią: Stanisław Soyka, Organek, Baranovski), 22.06. - „Radomianie na Borki! {Bez}karna półkolonia”, 23.06. – Piknik Rodzinny „Przystanek PRL” (godz. 14.00, Plac Corazniego), 24.06. -Historia Ra-

dokóru i muzyczne gwiazdy hali RZO” (godz. 17.00, Muzeum im. Jacka Malczewskiego), 26.06. - Koncert religijno-patriotyczny (godz. 18.00, wystąpią: Dariusz Stachura oraz artyści Polskiej Opery Kameralnej Miejsce: kościół pw. Matki Bożej Miłosierdzia, ul. A Struga 31A).

Zebrani wysłuchali informacji organizacyjnych oraz zapoznali się z pismami w tej sprawie skierowanymi przez ZR do stosownych instytucji). Podjęto też uchwałę finansową dotyczącą w/w uroczystości - jednogłośnie. Wiceprzewodnicząca Beata Sułowska zwróciła się do zebranych o zgłaszanie członków KZ do służby porządkowej na czas obchodów – potrzebnych będzie ok. 20 osób.

Potem przewodniczący Maszkiewicz i wiceprzewodnicząca Sułowska omówili propozycje organizacji związkowego pikniku integracyjnego w Nieznamierowicach – proponowana data to 7.09., czas trwania godz. 11.00.-23.00. ZR pokrywałby 30% kosztów od osoby.

Następnie ZR wyraził w głosowaniu jednogłośnie zgodę na przeprowadzenie wyborów uzupełniających w Komisji Zakładowej w PWKC Pionki - przyczyna: śmierć członka prezydium KZ.

W tym punkcie obrad zebrani wysłuchali informacji Wojciecha Redestowicza na temat sytuacji w Poczcie Polskiej, gdzie pracodawca konsekwentnie zmierza do zwolnień grupowych. Marek Małysa omówił sytuację w B&M Clothing Company w Radomiu (d. Modar): sąd przyjął wniosek właściciela o postawieniu firmy w stan upadłości, wyznaczył pełnomocnika, a ten przysłał pismo o zwolnieniu grupowym pracowników i likwidacji zakładu. Zwolnienia mogą zacząć się już w maju i do lipca br. zakład przestanie istnieć. Firma zatrudnia ok. 150 osób, z czego aż 80 to członkowie „Solidarności”.

Skarbnik ZR Katarzyna Ogorzałek przypomniała też zebranych o obowiązku przysyłania przez organizacje zakładowe do ZR związkowych ankiet informacyjnych.

Wspomóżmy budowę hospicjum!

W podradomskim Sołtykowie powstaje stacjonarne hospicjum - Gościniec Królowej Apostołów. To pierwsza tego typu placówka w całym regionie radomskim. Niestety, skończyły się pieniądze na dokończenie budowy. Dotychczasowe starania Wolontariuszy Hospicjum u władz miejskich i wojewódzkich o zdobycie dofinansowania spełzły na niczym.

Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska zwraca się do członków i sympatyków naszego Związku o wsparcie finansowe budowy hospicjum.

NR KONTA :Bank PEKAO SA II o.RADOM

07 1240 3259 1111 0000 3003 1539

**Z żalem zawiadamiamy, że nasze związkowe szereg
opuścił**

Kol. Zygmunt Kołsut

**były członek Komisji Zakładowej w RZPS „Radokór”
długoletni członek Poczty Sztandarowego Zarządu Regionu**

CZEŚĆ JEGO PAMIĘCI !!!

**Przewodniczący Zarządu Regionu
NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska
Zdzisław Maszkiewicz
Zarząd Regionu
NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska**

Uwaga Referendum przeciwko Zielonemu Ładowi !!!

10 maja, podczas manifestacji w Warszawie, „Solidarność” rozpoczęła zbiórkę podpisów pod wnioskiem o referendum w sprawie odrzucenia Zielonego Ładu. Oficjalnie ogłosił to 23 kwietnia Piotr Duda, przewodniczący Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”. Podczas konferencji prasowej zaprezentowane zostało również pytanie referendalne: „Czy jest Pani/Pan za zobowiązaniem Prezydenta RP, Parlamentu RP, Rządu RP do odrzucenia przez Polskę polityki klimatycznej UE w obecnym kształcie zawartej w Europejskim Zielonym Ładzie?”.

Aby referendum doszło do skutku NSZZ „Solidarność” musi uzbierać co najmniej 500 tys. podpisów. Następnie wniosek o rozpoznanie referendum musi jeszcze zostać przyjęty przez Sejm.

Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Ziemia radomska informuje, że podpisy popierające organizację referendum zbierane są w Sekretariacie Zarządu Regionu.

Zachęcamy do jak najliczniejszego składania podpisów!

Uroczystości TKEiR

26 maja o godz. 12.30 w radomskiej katedrze została odprawiona z inicjatywy Terenowej Komisji Emerytów i Rencistów przy ZRmsza św. w intencji zmarłych i żyjących członków naszego Związku.

25 lat „Solidarności” w ZUS

3 maja w siedzibie Wydziału Rozwoju Kompetencji ZUS w Zakopanem odbyły się uroczyste obchody dwudziestopięciolecia powstania Organizacji Zakładowej Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Gośćmi tego spotkania byli m. in.; przewodniczący Regionu Mazowsze, Dariusz Paczuski, sekretarz Regionu Mazowsze, Maciej Mechliński, a także Piotr Duda, przewodniczący Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” i jego zastępca Bartłomiej Mickiewicz.

Region Ziemia Radomska reprezentowała przewodnicząca Komisji Zakładowej w ZUS w Radomiu i jednocześnie skarbnik Zarządu Regionu - Katarzyna Ogorzałek.

Obchody 105. rocznicy powstania Państwowej Inspekcji Pracy

2024-05-15

Nowoczesny wymiar ochrony pracy – to hasło tegorocznych obchodów jubileuszowych Państwowej Inspekcji Pracy. Dokładnie 105 lat temu, 3 stycznia 1919 roku Naczelnik Państwa Józef Piłsudski podpisał dekret tymczasowy „O urządzeniu i działalności inspekcji pracy”. To była jedna z pierwszych instytucji odradzającego się państwa polskiego.

W ramach obchodów jubileuszu 105-lecia Państwowej Inspekcji Pracy Okręgowy Inspektorat Pracy w Warszawie, wspólnie z Uniwersytetem Łódzkim oraz Fundacją Kultury Bezpieczeństwa, zorganizował Konferencję pod nazwą „Interwencja behawioralna jako nowoczesna metoda zarządzania bezpieczeństwem i zdrowiem w pracy”. Konferencja odbyła się 15 maja 2024 r. w hotelu Arche w Warszawie. Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska reprezentowali na niej: przewodniczący Zdzisław Maszkiewicz oraz wiceprzewodniczący – Beata Sułowska i Andrzej Wójcicki.

RADOMSKI CZERWIEC '76

Czy musiało dojść do wydarzeń czerwcowych 1976 r.?

Odpowiedź na tytułowe pytanie pozornie jest prosta, ale analiza powstających wówczas dokumentów ekonomicznych wskazuje wyraźnie, że ówczesna władza miała wszelkie przesłanki potrzebne do uniknięcia konfliktu. Większość z nich zupełnie zlekceważono, a triumfalizm reżimu doprowadził do wybuchu niezadowolenia społecznego na skalę niespotykaną od 1970 r.

Jednym z najbardziej szczegółowych dokumentów, formułujący niezależną od władz ocenę sytuacji gospodarczej kraju, jest raport konwersatorium „Doświadczenie i Przyszłość”.

Konwersatorium „Doświadczenie i Przyszłość” zawiązało się w roku 1978 pod egidą Kolegium Towarzystwa Wolnej Wszechnicy Polskiej jako instytucja społeczna bez statutu, władz i listy członków. Chodziło o głos inteligencji polskiej, grupy ludzi zawodowo przygo-

o kalkulację ekonomiczną. Wykazano szkodliwość braku społecznej akceptacji dla prowadzonej polityki gospodarczej, przez co społeczeństwo czuje się uprawnione do lekceważenia swoich obowiązków, zwłaszcza obserwując panującą korupcję oraz marnotrawstwo towarów i pieniędzy. Wg raportu, społeczeństwo odsunęło się od odpowiedzialności, czując się odsunięte od współdziałania. Społeczeństwo również nie godziło się na podział dochodu narodowego, przez co postępowało nasilające się rozwarstwienie społeczeństwa. Również polityka społeczna pozostawiała wiele do życzenia, gdyż próbowano wyciszyć ludzi za pomocą pieniędzy, co jedynie nakręcało spiralę inflacji i rodziło społeczną frustrację. Wiązało się to z parciem społecznym na fundusz pracy. Wskazano także na grę pozorów w gospodarce, gdzie władze dokonywały manipulacji na danych statystycznych. Służyć miała temu m.in. zmiana w konstytucji z 1976 roku, przekazująca zwierzchnictwo nad NIK w gestię prezesa rady ministrów. Wskazano również na powiązania partii z gospodarką, wskazując na fakt pochodzenia 80% dyrektorów z ramienia PZPR. Skrytykowano samo centralne planowanie, wskazując na brak jasnego wydzielenia kompetencji poszczególnych urzędników, a także niejasne założenia kierowania określonych inwestycji w poszczególne regiony kraju. Stwierdzono ponadto złą metodykę kierowania gospodarką oraz zbyt dużą szczegółowość w decyzjach płynących z ośrodka centralnego.

Kredyty, kredyty!

Ostrzegano przed dalszym zaciąganiem kredytów zagranicznych, wskazując na już istniejące problemy ze spłaceniem kredytów już zaciągniętych. Zwrócono uwagę na zbyt dużą koncentrację przemysłu w Polsce w porównaniu z NRD i RFN oraz na praktykę „nakręcania” kosztów w przedsiębiorstwach w celu uzyskania rządowych subwencji. Występował także problem zbyt niskiego nakładu środków na cele „nieprodukcyjne” (1978 r. - 19%), przez co np. wydłużała się kolejka chętnych na uzyskanie swojego mieszkania. Z ostatnim zagadnieniem była związana sprawa niskich wynagrodzeń dla młodzieży, co w opinii autorów raportu powodowało infantylnizm tej grupy społecznej i ich dłuższe utrzymywanie przez rodziców. Pojawiła się nawet groźba wybuchu niezadowolenia społecznego, spowodowanego nieumiejętnie zastosowanym manewrem gospodarczym. Dodatkowymi stanami wpływającymi na społeczeństwo była niewiara w swoje możliwości oraz poczucie bezcelowości wypełnianej pracy, co miało swoje konsekwencje w odrzucaniu zawodowej moralności w obliczu wszechogarniającego marnotrawstwa.

towanych do kompetentnego wypowiedzenia opinii na temat stanu kraju, społeczeństwa i państwa. Raporty DiP, poczynając od pierwszego „O stanie Rzeczypospolitej i drogach wiodących do jej naprawy” odegrały istotną rolę w polskim życiu umysłowym, wsparły przemiany społeczne i polityczne, jakie zaszły w naszym kraju.

Raport „O stanie...” w sferze danych bazował na oficjalnych, jak i nieoficjalnych danych społeczno-ekonomicznych. W tym przypadku słowo „nieoficjalny” oznacza po prostu rodzaj informacji, która jest prawdziwa, ale jako nie pasująca do obrazu rzeczywistości PRL została przez władze usunięta z państwowych raportów i opracowań. Mało tego w konwersatorium brało udział wiele osób, które na zlecenie władz PRL, jako wybitni naukowcy-specjaliści, opracowywało rządowe raporty i dokumenty. Tak powstał prawdziwy „głos wołającego na puszczy”, a zignorowanie przez ekipę Gierka ustaleń DiP wiodło wprost do katastrofalnego dla komunistów roku 1980.

Oczekiwania społeczne i bajania władzy

Uwagę zwraca wyszczególnienie tych mankamentów gospodarki, jakie zostały określone w przeprowadzonej powyżej analizie racjonalności koncepcji marksistowskich w gospodarce. Zaakcentowano załamanie się planów inwestycyjnych oraz zwrócono uwagę na podejmowanie decyzji gospodarczych w oparciu o preferencje lokalnych działaczy partyjnych, nie zaś

BIULETYN

(cd. na str. 6)

Tajne decyzje, publiczne skutki

Również inne ugrupowania i organizacje podnosiły w swoich programach istotne mankamenty gospodarki komunistycznej, jak choćby tajność w podejmowaniu decyzji, ingerencję władzy w polską naukę, która już w tym czasie mocno zostawała w tyle za nauką krajów wysoko rozwiniętych, oraz przeciwko propagandzie sukcesu, nachalnie przedstawiającej obraz gospodarki polskiej, podczas gdy ludziom żyło się coraz gorzej. Wysuwano ponadto postulaty celowości w rządzeniu gospodarką, przeciw obecności polityki w planowaniu centralnym. Krytykowano swobodę podejmowania woluntarystycznych decyzji kierownictwa w gospodarce, posiłkując się wyłącznie ideologicznymi uwarunkowaniami. Dodatkowym czynnikiem sprzyjającym tego rodzaju decyzjom były liczne kliki partyjne związane z konkretnym sektorem przemysłu. Wskazywano na fakt coraz cięższej pracy w przemyśle, przy czym zarobki Polaków w dalszym ciągu odstawały od zarobków w innych krajach. Przyczyn kryzysu upatrywano w roztrwonieniu przez ekipę Gierka pożyczek zagranicznych.

Analiza Czerwca'76

Po wydarzeniach czerwcowych wskazywano nie na ideologiczne uwarunkowania protestów robotniczych, lecz na dysproporcje w relacji siły nabywczej płac do cen (i występowania) produktów rolno-przemysłowych na rynku. Żądano wręcz zagwarantowania prawa każdego obywatela i jego rodziny z pensji pracowniczej z postulatem wprowadzenia ośmiogodzinnego dnia roboczego, ujednolicenia taryfy płac oraz wprowadzenia 40-to godzinnego tygodnia roboczego. W postulatach sierpniowych pojawiły się dodatkowo żądania wolnych sobót, co najszybciej zrealizowano w porozumieniu jastrzębskim (3.IX.1980 r.), głównie ze względu na znaczenie tego regionu dla gospodarki. Postulowano również nie zatrudnianie na nocnych zmianach kobiet oraz przyznawanie rent wypadkowych. Z drugiej jednak strony ostre protesty wzbudziła eksploatacja robotników, przy czym wskazywano na fakt wymuszania pracy w nadgo-

dzinach, aby mieć środki na utrzymanie rodziny, gdyż stawki godzinowe były na bardzo niskim poziomie. Wskazywano również na przerzucanie nierytmiczności dostaw na pracowników, ich uzależnienie od nadzoru oraz zwalnianie ludzi bez uzasadnionej przyczyny. Ludzi drażnił także niesprawiedliwy podział nagród i premii oraz częste zmiany norm na niekorzyść pracowników. Krytykę wzbudzały nie tylko niskie pensje, ale także ich niewypłacanie w terminie oraz mały stopień poszanowania zasad BHP oraz nieliczenie się ze zdrowiem pracowników.

(ppp)

**KOMITET OBRONY
ROBOTNIKÓW**

KOR był jawnym, opozycyjnym ugrupowaniem utworzonym 23 września 1976 r. przez grupę działaczy demokratycznych i intelektualistów (zobacz lista członków założycieli poniżej). Głównym celem działania było udzielanie pomocy finansowej i prawnej represjonowanym uczestnikom protestów robotniczych w czerwcu 1976 r. poprzez ustanowienie w tym celu Biuro Interwencyjne. W 26 września 1977 r. po zwolnieniu aresztowanych i skazanych KOR przekształcił się w Komitet Samoobrony Społecznej „KOR”. Liczba współpracowników KORu liczyła paręset. Byli wśród nich studenci (m.in. zamordowany w Krakowie w 1977 r. Stanisław Pyjas), ludzie kultury i nauki.

KSS „KOR” określił swoje zadania następująco:

1. Walka z represjami stosowanymi z powodów politycznych, światopoglądowych, wyznaniowych, rasowych i udzielanie pomocy ludziom z tych powodów prześladowanym.
2. Walka z łamaniem praworządności i pomoc pokrzywdzonym.
3. Walka o instytucjonalne zabezpieczenie praw i wolności obywatelskich.
4. Popieranie i obrona wszelkich inicjatyw społecznych, zmierzających do realizacji praw człowieka i obywatela.

KOR organizował niezależny ruch wydawniczy (m.in. pisma „Biuletyn Informacyjny”, „Robotnik”, „Zapis”, „Krytyka”, Niezależna Oficyna Wydawnicza NOWA), samokształceniowy (Towarzystwo Kursów Naukowych), związkowy (komitety założycielskie Wolnych Związków Zawodowych). Członkowie i współpracownicy KOR byli wielokrotnie zatrzymywani przez władzę i poddawani represjom.

KSS „KOR” rozwiązał się podczas I Zjazdu „Solidarności” 28 września 1981 r.

Członkowie założyciele: Jerzy Andrzejewski,

Spotkanie działaczy KOR. Leżą: Antoni Macierewicz, obok Adam Michnik. Czwarty od lewej leży Jacek Kuroń.

Stanisław Barańczak, Ludwik Cohn, Jacek Kuroń, Edward Lipiński, Jan Józef Lipski, Antoni Macierewicz, Piotr Naimski, Antoni Pajdak, Józef Rybicki, Aniela Steinbergowa, Adam Szczypiorski, ks. Jan Zieja, Wojciech Ziemiński,

Następnie dołączyli: Konrad Bieliński, Seweryn Blumsztajn, Bogdan Borusewicz, Andrzej Celiński, Mirosław Chojecki, Jerzy Ficowski, Stefan Kaczorowski, Zbigniew Kamiński, Wiesław Kęć, Jan Kielanowski, Leszek Kołakowski, Anka Kowalska, Jan Lityński, Adam Michnik, Ewa Milewicz, Halina Mikołajska, Emil Morgiewicz, Jerzy Nowacki, Wojciech Onyszkiewicz, Zbigniew Romaszewski, Józef Śreniowski, Maria Wosiek, Henryk Wujec, Wacław Zawadzki.

Konrad Słowiński

Jak Radom wolność wybierał

Wybory 1989 r. w Radomiu i regionie radomskim - 35. rocznica

Obchodzona w tym roku 35. rocznica wyborów parlamentarnych stała się doskonałą okazją do przypomnienia tamtych wydarzeń. Dzień 4 czerwca 1989 r. przyniósł ze sobą znamienne skutki, zarówno na całym świecie, jak i w Polsce.

Bez wątplenia wybory czerwcowe przyczyniły się do upadku systemu komunistycznego w naszym kraju. Wprawdzie proces demontażu systemu komunistycznego można było zaobserwować w Polsce już od połowy lat osiemdziesiątych, to jednak właśnie rok 1989 spowodował decydujące rozstrzygnięcie.

Trwające przeszło czterdzieści lat rządy władz komunistycznych zbliżały się ku końcowi, a tak długo oczekiwana przez społeczeństwo demokracja miała niebawem zatryumfować. Wybory czerwcowe stały się prawdziwym *votum separatum* przeciwko władzy komunistycznej i – co warto podkreślić – były one równie ważne nie tylko dla samej Polski, ale i dla reszty Europy. Zmiany jakie zaczęły mieć miejsce w naszym kraju stały się bowiem sygnałem do działania również dla innych narodów naszego regionu pragnących zrzucić jarzmo komunistycznego zniewolenia. Transformacja ta nie miałyby miejsca, gdyby nie zaangażowanie „Solidarności”, które działania doprowadziły do przeprowadzenia – po raz pierwszy w powojennej historii Polski – częściowo wolnych wyborów. Przyniosły one zaskakujący, nawet dla samej opozycji, wynik. Wprawdzie wiara w zwycięstwo była duża, niemniej niewiele osób przypuszczało, że spowoduje ono tak daleko idące konsekwencje. [...]

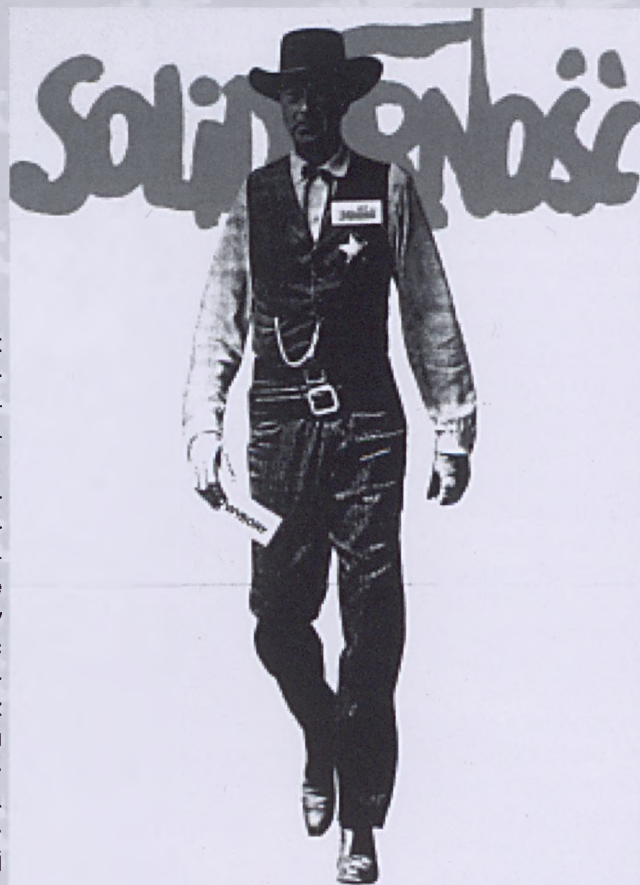
Przeprowadzenie wyborów czerwcowych nie byłoby możliwe gdyby nie ustalenia zapadłe przy „Okrągłym Stole”. Trudna sytuacja w kraju, nasilający się kryzys gospodarczy, który spowodował trwające już od kwietnia 1988 r. w różnych regionach Polski protesty i strajki społeczne, zmusiły władze PRL do rozpoczęcia dialogu z opozycją. Nieuchronność konieczności zmian systemowych stała się jasna nawet dla samych przywódców komunistycznych. Możliwość zaakceptowania przez ówczesną władzę pluralizmu politycznego i związkowego dało sposobność do rozpoczęcia przygotowań do rozmów. Dnia 6 lutego 1989 r. rozpoczęto w Warszawie obrady „Okrągłego Stołu”. By przy nim usiąść i – co najważniejsze – dyskutować, wiele osób musiało wyzbyć się lub przynajmniej chwilowo próbować zapomnieć o swych uprzedzeniach czy wręcz niechęci wobec władz. Osoby zasiadające do wzajemnych rozmów dzieliło niemal wszystko. [...] Obrady toczyły się przede wszystkim w kilku, a dokładniej w trzech zespołach roboczych, co miało usprawnić przebieg rozmów. Były to zespoły: gospodarki i polityki

społecznej, reform politycznych oraz pluralizmu związkowego. Jednak najważniejsze postanowienia zapadały podczas tzw. tajnych posiedzeń, odbywających się w „kameralnym” gronie w Magdalence. To właśnie tam podjęto decyzję o przeprowadzeniu kontraktowych wyborów parlamentarnych. Ta „kontraktowość” wynikała z tego, że 65% mandatów w Sejmie przypadać miało przedstawicielom PZPR, ZSL i SD oraz koncesjonowanym chrześcijańskim stronnictwom prorządowym, natomiast o pozostałe 35% (czyli 161 miejsc w 460 osobowym parlamencie) mogli ubiegać się wyłącznie kandydaci bezpartyjni, w tym również „Solidarność”. Całkowicie wolne miały być za to wybory do Senatu. Termin wyborów ustalono na dzień 4 czerwca 1989 r. Wypełniając uzgodnienia „Okrągłego Stołu”, w dniu 7 kwietnia 1989 r. Sejm PRL dokonał nowelizacji Konstytucji PRL i co ważne tego samego dnia przyjął także nową ordynację wyborczą. [...]

Od tego momentu decyzją warszawskiego Komitetu Obywatelskiego z dnia 7 kwietnia, możliwe stało się tworzenie regionalnych oddziałów KO w celu koordynacji działań przed nadchodzącymi wyborami parlamentarnymi. Jednak – co warto podkreślić – w regionie radomskim, w wyniku sporów w łonie lokalnej „Solidarności”, doszło na tym tle do poważnego rozdźwięku. Wynikało to z tego, iż jeszcze na długo przed ogłoszeniem terminu wyborów, radomską „Solidarnością”, targły wewnętrzne konflikty, które osłabiały jedność związku. Część działaczy była zwolennikami Witolda Króla – przewodniczącego Międzyzakładowej Komisji Regionalnej NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska i współpracującej z nim Marii Bienkiewicz, natomiast pozostali popierali osoby współpracujące z miejscowymi kręgami kościelnymi i osobą ks. Edwarda Materskiego – Biskupa Diecezji Sandomiersko-Radomskiej. Należeli do nich m.in. Jan Rejczak – wiceprzewodniczący prezydium Międzyzakładowej Komisji Regionalnej (MKR) „Solidarności” z 1981 r. i Jan Łopuszański. Członkowie tej grupy, bojąc się odsunięcia od wpływu na bieg wydarzeń politycznych, postanowili powołać własne struktury organizacyjne. W związku z tym, 22 marca 1989 r., a więc na dwa tygodnie przed oficjalną zgodą władz krajowych „Solidarności”, ogłosili oni powstanie Komitetu Obywatelskiego Ziemia Radomska. Przedstawiciele MKR, aby uniknąć całkowitego podziału, a tym samym osłabienia pozycji radomskiej opozycji, zdecydowali się utworzyć Komitet Obywatelski „Solidarność” Ziemia Radomska, którego pierwsze oficjalne

posiedzenie odbyło się 17 kwietnia. W jego skład weszli członkowie Związku, NSZZ „Solidarność” Rolników Indywidualnych oraz konkurencyjnego KOZR. Wszyscy przedstawiciele uzgodnili, że utworzą jedną, wspólną listę z kandydatami do zbliżających się wyborów. Do Sejmu z ramienia radomskiej „Solidarności” mieli startować Jan Łopuszański – z Okręgu nr 81 z siedzibą w Radomiu – oraz Maciej Półtorak – z Okręgu nr 82 z siedzibą w Białobrzegach. W przypadku wyborów do Senatu istniał jeden okręg wyborczy, obejmujący całe województwo radomskie. Niestety podczas wyboru kandydatów na senatorów nie obyło się bez sporów. Jed-

(cd. na str. 8)

W SAMO POŁUDNIE
4 CZERWCA 1989

PIERWSZY RAZ
MOŻESZ WYBRAĆ
WYBIERZ
Solidarność

Biuletyn

nym z pretendentów do tego stanowiska, wyznaczonym przez Lecha Wałęsę i w związku z tym popieranym przez część osób z MKR, był Jan Józef Lipski. Za jego kandydaturą przemawiał m.in. fakt, że był on jednym z założycieli Komitetu Obrony Robotników, który mógł poszczycić się wielkimi zasługami na polu niesienia pomocy prześladowanym z powodu udziału w wydarzeniach radomskiego Czerwca '76. Pozostała natomiast grupa, skupiona wokół opozycji solidarnościowej związanej z Kościołem i działająca w konkurencyjnym KOZR, niezależnie od sugestii Wałęsy, poparła Jana Pajaka – przewodniczącego NSZZ „Solidarność” Rolników Indywidualnych Ziemi Radomskiej, uczestnika kampanii wrześnieowej 1939 r., żołnierza Armii Krajowej. Rozbieżność co do kandydatur na fotel senatorski spowodowała kłótnie wewnątrz opozycji.

Ostatecznie podczas głosowania Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” Ziemia Radomska zdecydowano, że pretendentami do dwóch miejsc w Senacie z ramienia radomskiej „Solidarności” będą S. Bembiński, którego osoba była aprobowana przez obie zwaśnione strony oraz J. J. Lipski. Kandydatura J. Pajaka przypadła niewielką ilością głosów. Jednak jego zwolennicy nie zamierzali rezygnować z dalszej walki. W rezultacie J. Pajak zdecydował się na rozpoczęcie kampanii wyborczej, w której zamierzał wystartować jako przedstawiciel niezależny. Wkrótce stało się jasne, że główna walka przedwyborcza o miejsca w Senacie na gruncie radomskim rozgrywać się będzie przede wszystkim między dwoma zwaśnionymi kandydatami – J. J. Lipskim a J. Pajakiem. W miarę zbliżania się terminu wyborów rywalizacja tych dwóch osób stawała się coraz ostrzejsza, co znalazło odzwierciedlenie m.in. w artykułach publikowanych w lokalnej prasie solidarnościowej, a także zostało nawet poruszone na łamach „Gazety Wyborczej”. [...]

Pierwsza tura wyborów rozpoczęła się zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami 4 czerwca 1989 r. Lokale wyborcze otworzono już o 6.00 rano, a głosowanie miało odbywać się do godz. 22.00. Wyniki pierwszej tury były zaskoczeniem dla wszystkich. Jednak chyba najbardziej zdumiona była strona koalicyjno-rządowa. Wybory przyniosły bowiem zdecydowane zwycięstwo opozycji solidarnościowej i jednocześnie druzgocącą porażkę komunistycznej władzy. Przedstawiciele Komitetu Obywatelskiego zdobyli w pierwszej turze 160 na 161 mandatów poselskich przeznaczonych dla kandydatów bezpartyjnych. Podobnym sukcesem zakończyło się dla „Solidarności” głosowanie do Senatu, gdyż aż 92 jej reprezentantów zdobyło mandaty a pozostałych 8 przeszło do drugiej tury mającej się odbyć za dwa tygodnie.

W województwie radomskim w pierwszej turze wyborów wzięło udział 290 tys. osób, co stanowiło blisko 55,5% uprawnionych do głosowania. Zestawiając wyniki ze średnią krajową, należy stwierdzić, że była ona dość niska (średnia krajowa wyniosła 62,1%, zatem różnica stanowiła 6,6%) i plasowała region radomski w końcówce wszystkich województw. W walce o mandaty bezpartyjne sukces odnieśli przedstawiciele radomskiej „Solidarności”, gdyż do Sejmu, z ogromną przewagą nad pozostałymi kandydatami, dostali się J. Łopuszański (113 986 oddanych głosów tj. 73,2%) i M. Półtorak (69 425 oddanych głosów tj. 69,2%). Natomiast w Senacie znalazł się S. Bembiński (na 84 240 ważnych głosów otrzymał 53 798 tj. 63,8%). Z kolei o drugi fotel senatora, w drugiej turze wyborów, zmierzyć się mieli J. J. Lipski i J. Pajak, co było jedynym takim przypadkiem „bratobójczej” walki kandydatów opozycyjnych w skali całego kraju. Żaden z nich nie otrzymał bowiem wymaganej większości – J. J. Lipski uzyskał 48,6 % głosów a J. Pajak 21,5% głosów. Rywalizacja właśnie tych dwóch osób wzbudziła największe emocje, zarówno w obozie solidarnościowym, jak i wśród samych wyborców. Jak ujął to w swym artykule Jerzy Szperkowicz opublikowanym w numerze 21 „Gazety Wyborczej” z 7 czerwca 1989

POKONAJ OPORY-

IDŹ NA WYBORY!

4. VI-
GŁOSUJ NA KANDYDATÓW

Solidarności

r. „Pojedynek Pajaka z Lipskim tak dalece zdominował scenę wyborczą w Radomiu, że pozostałe stanowią ledwie tło”.

Druga tura wyborów odbyła się 18 czerwca. Opozycja zdobyła w niej brakujący jeden mandat poselski a także siedem z ośmiu nieobsadzonych miejsc w Senacie. Tym samym w wyższej izbie parlamentu „Solidarność” posiadała 99 miejsc. Ostatni mandat przypadł bezpartyjnemu przedsiębiorcy, cieszącemu się poparciem ze strony rządzącej. Na gruncie radomskim walkę o mandat senatora, prowadzonej w dość ostrej i bezpardonowej formie, ostatecznie wygrał J. J. Lipski. Przy znacznie niższej frekwencji niż w pierwszej turze, bo wynoszącej zaledwie 33,5% (na 521 tys. uprawnionych do urn poszło 180 tys.) zdobył on 115 475 głosów (czyli blisko 75%) przeciwko 46 399 głosom oddanym na J. Pajaka. Zwycięstwo to zostało jednak okupione dużymi stratami. W radomskiej „Solidarności” doszło ostatecznie do trwałego rozłamu. Wzajemne oskarżenia i zarzuty na trwałe podzieliły zwaśnione strony, a echa wyborów czerwcowych jeszcze długo rozbrzmiewały na łamach, zarówno krajowej, jak i lokalnej prasy. [...]

Wybory czerwcowe zakończyły się bezapelacyjnym zwycięstwem „Solidarności”. Wprawdzie oczekiwania samych przedstawicieli opozycji, jak i większości społeczeństwa polskiego były duże, to chyba jednak nikt nie spodziewał się aż takiego rezultatu. W roku 1989 kończył się więc powoli, rozpoczęty na początku lat osiemdziesiątych, proces demontażu systemu komunistycznego w Polsce. Małymi krokami zbliżała się do kraju tak oczekiwana przez większość demokracja i wolność, która [...] była możliwa dzięki jej walce.

(skrót i tytuł pochodzą do Redakcji „Biuletynu”)

Biuletyn

RADOMSKI CZERWIEC '76

W "Biuletynie" na str. 9 wykorzystałem zdjęcia z Radomskiego Czerwca '76 autorstwa p. Andrzeja Adamczyka, który w 1976 r. miał 17 lat. Wszystkie fotografie zrobiono aparatem Smiena 8M. Pan Andrzej Adamczyk jest siostrzeńcem p. Włodzimierza Macha, długoletniego pracownika Zarządu Regionu - doradcy ekonomicznego ZR. Za udostępnienie zdjęć serdecznie dziękuję !!!

Bezpieczeństwo energetyczne, nowoczesność i ekologia

Elektrownia Kozienice

telefony: centrala/sekretariat ZR – 0483623804
sekretariat/wiceprzew. Beata Sułowska - wew. 21;
przew. Zdzisław Maszkiewicz - wew. 23;
kasa - wew. 27; prawnik - wew. 28;
redakcja „Biuletynu” - wew. 29; księgowość - wew. 30

Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska
26-600 Radom ul Traugutta 52
e-mail:solidar1@radom.net solidar2@radom.net

Nasze konto: Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska PEKAO S.A. II O/Radom 23124032591111000030031542